

Δεν ήταν ακριβώς βέβαιος ο Ησίοδος, αν ο Δίας θέλησε να γίνει ο πόλεμος στην Τροία για να απαλλαγεί από τους ημίθεους και στο εξής να μένουν χωριστά οι θεοί, χωριστά οι θνητοί, ή όλα αυτά ήταν ένα πρόσχημα για να αφανίσει τους ανθρώπους. Στα Κύπρια, η ιδέα φαίνεται να ήταν της Θέμιδας. Ο σχολιαστής του Ομήρου λέει ότι ήταν πρόταση του Μώμου, του γιου της Νύχτας που προσωποποιούσε τον φθόνο. Αρκούσε, είπε, στον Δία, να ρίξει ανάμεσα στους ανθρώπους μια όμορφη και ποθητή γυναίκα και να παντρέψει την Νηρηίδα Θέτιδα με ένα θνητό. Η Γη θ' αλάφρωνε από το περίσσιο βάρος που την πίεζε.

Επειδή, η αρχική αιτία για όλα αυτά ήταν το γεγονός ότι οι άνθρωποι παραείχαν πληθύνει και βάραιναν τη Γη που ήταν αναγκασμένη να τους σηκώνει. Αυτή ήταν που απευθύνθηκε στον Δία και του ζήτησε, κάτι να κάνει. Με τη συμβουλή του Μώμου, ο αρχηγός των θεών έσμιξε με την Νέμεση, κόρη κι αυτή της Νύχτας, κι έκανε να γεννηθεί η Ωραία Ελένη (τα με τη Λήδα και τον κύκνο είναι άλλη ιστορία). Και την Θέτιδα την πάντρεψε με τον Πηλέα με αποτέλεσμα να προκληθούν τα πρώτα γυναικεία καλλιστεία και να γεννηθεί ο Αχιλλέας.

Επειτα από αυτά τα δυο σημαντικά γεγονότα, ο Τρωικός πόλεμος ήταν αναπόφευκτος.

Πρώτοι «χειρών αδικων» άρχισαν οι Φοίνικες, αν η αρπαγή μιας γυναίκας είναι αδίκημα, λέει ο Ηρόδοτος. Πρώτοι «χειρών αδικων» άρχισαν οι Έλληνες, αν ο πόλεμος για μια αρπαγμένη γυναίκα είναι αδίκημα, προσθέτει ο ίδιος. Κατά την εκδοχή των Περσών, γράφει ο Ηρόδοτος, τα πράγματα έγιναν ως εξής:

Οι Φοίνικες θαλασσοπόροι έμποροι όργωναν την Μεσόγειο μεταπωλώντας εμπορεύματα κι έφτασαν ως το Άργος που ήταν η πρώτη από της πόλεις της Ελλάδας. Όταν πια κόντευαν να ξεπουλήσουν, εμφανίστηκε η κόρη του βασιλιά, η Ιώ. Όσο εκείνη διάλεγε, τι να αγοράσει, οι Φοίνικες συνεννοήθηκαν μεταξύ τους, την άρπαξαν, την έσυραν στο πλοίο τους κι έφυγαν για την Αίγυπτο. Έτσι έγιναν τα πράγματα, κατά τους Πέρσες, οι οποίοι θεωρούν παραμύθια αυτά που λένε οι Έλληνες για την όμορφη Ιώ, ότι την ερωτεύτηκε ο Δίας με αποτέλεσμα να ξεκινήσουν τα βάσανά της. Οι ίδιοι οι Φοίνικες, πάντα κατά τον Ηρόδοτο, υποστηρίζουν ότι τα πράγματα αλλιώς έγιναν: Απλά, η Ιώ συνδέθηκε με τον πλοίαρχο των Φοινίκων, έμεινε έγκυος, φοβήθηκε τους γονείς της κι έφυγε μαζί του.

Σε αντίποινα για την αρπαγή της Ιώς, συνεχίζουν οι Πέρσες, κάποιοι Έλληνες, μάλλον από την Κρήτη, πήγαν στην Φοινίκη κι άρπαξαν την κόρη του εκεί βασιλιά, την Ευρώπη, οπότε το πράγμα ήρθε στα ίσα. Βέβαια, οι Έλληνες αλλιώς τα λένε αυτά και καταλογίζουν στον Δία την αρπαγή της.

Ο δεύτερος γύρος των αρπαγών, πάντα κατά τους Πέρσες, ξεκίνησε από τους Έλληνες που μπήκαν στην Αργώ και πήγαν στην Αία της Κολχίδας. Όταν τέλειωσαν τις όποιες δουλειές είχαν εκεί, άρπαξαν την κόρη του βασιλιά, την Μήδεια, κι έφυγαν. Ο βασιλιάς έστειλε κήρυκες στην Ελλάδα, ζητώντας ικανοποίηση και την κόρη του πίσω. Οι Έλληνες απάντησαν πως δεν τους δόθηκε ικανοποίηση για την αρπαγή της Ιώς, οπότε κι αυτοί δεν είχαν καμιά υποχρέωση σ' αυτόν. Αυτή, γράφει ο Ηρόδοτος, είναι η περσική άποψη για την Αργοναυτική εκστρατεία κι όχι η περιπέτεια του Ιάσωνα και των άλλων ηρώων με σκοπό την απόκτηση του χρυσόμαλλου δέρατος.

Μια γενιά αργότερα, διηγούνται οι Πέρσες, ο Πάρης θέλησε να αρπάξει κι αυτός μια γυναίκα από την Ελλάδα, γνωρίζοντας ότι δεν υπάρχουν αντίποινα. Κατά τους Πέρσες, η αρπαγή των γυναικών είναι πράξη αδικών και η βιασύνη για εκδίκηση πράξη ανόητων. Οι γνωστικοί δεν νοιάζονται, αφού είναι φανερό πως, αν δεν το ήθελαν κι αυτές, δεν θα τις άρπαζαν. Ο Πάρης όμως ατύχησε. Άρπαξε την Ωραία Ελένη, την οποία οι Έλληνες ζήτησαν πίσω. Αυτός τους απάντησε ότι δεν την δίνει καθώς κι εκείνοι δεν επέστρεψαν την Μήδεια. Οπότε έγινε πόλεμος με τους Έλληνες, αφεντικά στην Ευρώπη, να εκστρατεύουν πρώτοι στην Ασία, που ανήκε στους Πέρσες.

Με όλα αυτά, οι Πέρσες δικαιολογούσαν τις εκστρατείες του Δαρείου και του Ξέρξη εναντίον της Ελλάδας: Έγιναν, έλεγαν, σε αντίποινα για την άλωση της Τροίας. Για τους Έλληνες όμως όλα άρχιζαν από τον Δία, ενώ οι αιτιάσεις των Περσών ήταν απλές δικαιολογίες. Κι ο Τρωικός πόλεμος, μια αριστουργηματική πλεκτάνη του Δία ήταν.

Η ομορφιά της Ελένης αποτελούσε μεγάλο πρόβλημα για τον Τύνδαρο, τον άντρα της Λήδας που νόμιζε δικό του βλαστάρι την κόρη του Δία. Η Νέμεση είχε μεταμορφωθεί σε χήνα για να αποφύγει τον Δία που όμως πήρε την μορφή κύκνου κι έσμιξε μαζί της, έλεγε η μια εκδοχή. Ο Δίας μεταμορφώθηκε σε κύκνο για να πλησιάσει την Λήδα και να σμιξει μαζί

της, ανέφερε η άλλη εκδοχή. Την ίδια νύχτα, η Λήδα έσμιξε και με τον νόμιμο άντρα της, τον Τύνδαρο. Στους εννιά μήνες, γεννήθηκαν ο Πολυδεύκης και η Ωραία Ελένη με τον Δία πατέρα κι ο Κάστορας και η Κλυταιμνήστρα με πατέρα τους τον Τύνδαρο, που λογάριάζε παιδιά του και τα τέσσερα. Το πρόβλημά του όμως ήταν η Ελένη.

Πρώτα την άρπαξε ο Θησέας κι είδανε και πάθανε οι Διόσκουροι (ως γιοι και οι δυο του Δία, σύμφωνα με άλλη διήγηση), ο Πολυδεύκης και ο Κάστορας, ώσπου να την πάρουν πίσω στη Σπάρτη, φέρνοντας μαζί τους και την Αίθρα, την μάνα του απαγωγέα. Μετά, θέλησε να την αρπάξει ο ξάδελφός της, ο Εναρήφορος ή Εναροφόρος, κι έγινε ολόκληρη μάχη για να την γλιτώσουν τ' αδέρφια της. Κάποια στιγμή, την άρπαξαν και τα άλλα ξαδέλφια της, ο Λυγκέας και ο Ίδας. Αυτοί, τάχα για να την παραδώσουν στον Θησέα.

Με το δίκιο του, ο Τύνδαρος φοβόταν ότι είχε ανοίξει άσχημο μπελά μαζί της. Του φάνηκε ως μόνη καλή λύση, να την παντρέψει, να τελειώσουν τα βάσανά του. Έστειλε κήρυκες σ' όλη τη χώρα, ν' αναγγείλουν την απόφασή του. Πίστευε πως όλο και κάποιος θα βρισκόταν να την θέλει για σύζυγο. Δεν φανταζόταν ότι θα την ζητούσαν όλοι οι βασιλιάδες της Ελλάδας. Κι αυτό έγινε. Κατέφθασαν στη Σπάρτη μνηστήρες, υποψήφιοι σύζυγοι, από παντού. Είτε οι ίδιοι οι ενδιαφερόμενοι είτε εκπρόσωποί τους. Ο Απολλόδωρος παραθέτει 31 ονόματα. Ο Υγίνος, 36. Στην Αυλιδα, αργότερα, μαζεύτηκαν 43, χωρίς να λογαριάζουμε τον Αγαμέμνονα που είχε ήδη παντρευτεί την αδελφή της, Κλυταιμνήστρα, τον γέρο Νέστορα που βέβαια δεν μπορούσε να ανήκει στους μνηστήρες και τον Αχιλλέα που, (μυθολογική αδειά) την εποχή εκείνη, ήταν μικρός. Αν βρισκόταν σε ηλικία γάμου, λένε οι γραφές, κανένας δεν θα μπορούσε να παραβληθεί μαζί του. Θα ήταν αυτός ο βέβαιος σύζυγος της Ελένης.

Στα σκόρπια αποσπάσματα που έχουν σωθεί από τις «Ηοίες» (τον Γυναικών κατάλογο) του Ησίοδου, διαβάζουμε ότι ο Αγαμέμνονας ζήτησε την Ελένη για λογαριασμό του αδελφού του, Μενέλαου. Κι από το Άργος κατέφθασαν οι γιοι του Αμφιάραου, ο Αλκμέωνας και ο Αμφίλοχος, που τελικά δεν μετείχαν στην εκστρατεία εναντίον της Τροίας. Κι από την θεσσαλική Φυλάκη, την ήθελαν ο Ποδάρκης κι ο Πρωτεσίλαος, στον οποίο αργότερα οι εκεί κάτοικοι έκτισαν ιερό και τελούσαν αγώνες προς τιμή του. Καθένας τους πρόσφερε πολλά δώρα, προκειμένου να προτιμηθεί. Άπειρους θησαυρούς πρόσφερε κι ο γιος του Πετεού, ο Μενεσθέας από την Αθήνα, που υποσχόταν χρυσάφι και λέβητες και τρίποδες. Την ήθελε κι ο Αίας από την Σαλαμίνα, φτωχός αυτός, που όμως υποσχόταν προίκα όλα τα βόδια και τα πρόβατα, τα οποία έβοσκαν από τα Μέγαρα ως την Κόρινθο και την Ερμιόνη, μαζί με της Αίγινας: Θα τα έκλεβε και θα τα έδινε στον υποψήφιο πεθερό του, αν τον προτιμούσε. Κι ο βασιλιάς των Αβάντων της Εύβοιας, ο Ελαφήνορας, πρόσφερε πλούσια δώρα για την καρδιά της Ελένης. Κι ο Ίδομενέας κατέφθασε από την Κρήτη, αποφασισμένος να μην αφήσει άλλον να την πάρει.

Με όλους αυτούς τους υποψήφιους, ο Τύνδαρος βρέθηκε σε μεγάλο δίλημμα. Τους έβλεπε έτοιμους να αρπαχτούν για την Ελένη κι αναλογιζόταν, τι είχε να γίνει, αν ανακοίνωνε, ποιος θα ήταν ο τυχερός. Κάποιοι έλεγαν ότι η μεγαλοφυής ιδέα που θα έσωζε την κατάσταση, ήταν δική του. Κάποιοι άλλοι υποστήριζαν ότι ήταν του Οδυσσέα.

Όπως γράφει ο Ησίοδος, ο πολυμήχανος ήρωας είχε αντιληφθεί ότι η Ελένη προοριζόταν για τον Μενέλαο, αδελφό του πιο ισχυρού της Ελλάδας, βασιλιά Αγαμέμνονα. Και είχε καταλάβει το μεγάλο πρόβλημα που ο Τύνδαρος αντιμετώπιζε. Κι ακόμα, είχε δει την ανιψιά του Τύνδαρου, την όμορφη Πηνελόπη, και την είχε ερωτευτεί. Σύμφωνα με τον Απολλόδωρο, είπε στον αμήχανο πατέρα ότι μπορούσε να του υποδείξει τη λύση στο πρόβλημά του, αρκεί εκείνος να τον βοηθούσε να παντρευτεί την Πηνελόπη. Ο Οδυσσέας απέκτησε την καλή του και ο Τύνδαρος έβαλε σε εφαρμογή το αληθινά πανούργο σχέδιο που, ουσιαστικά, οδηγούσε τα πράγματα εκεί όπου τα ήθελε ο Δίας.

Κάλεσε τους μνηστήρες και τους ανακοίνωσε ότι γαμπρός του θα γινόταν ένας από εκείνους που θα ορκίζονταν ότι, όποιος κι αν τελικά ήταν ο εκλεκτός, θα έσπευδαν να τον βοηθήσουν, αν κάποιος επιβουλευόταν τον γάμο του! Όλοι οι συγκεντρωμένοι έσπευσαν να ορκιστούν. Καθένας φανταζόταν ότι αυτός θα είναι ο γαμπρός και με τον όρκο εξασφάλιζε συμμάχους όλους τους βασιλιάδες της χώρας. Ο Τύνδαρος ή η Ελένη ή και οι δυο μαζί, διάλεξαν γαμπρό τον Μενέλαο, ωραίο άντρα έτσι κι αλλιώς. Οι άλλοι έφυγαν με την πίκρα του ηττημένου και με την δέσμευση ότι θα πολεμούσαν για χάρη του τυχερού Μενέλαου, αν κάποιος ατίμαζε τον γάμο του. Έμενε να βρεθεί εκείνος που θα δημιουργούσε την αιτία, κλέβοντας την Ωραία Ελένη, ώστε να δρομολογηθεί ο Τρωικός πόλεμος. Ο Δίας φρόντισε και γι' αυτό, βρίσκοντας γαμπρό για την Θέτιδα.

Το δεύτερο βήμα στο σχέδιο για τον αφανισμό των ανθρώπων ήταν να παντρευτεί η Θέτιδα ένα θνητό. Της βρήκαν τον Πηλέα. Με απόφαση του ίδιου του Δία, κατά μια από τις εκδοχές. Ορίστηκαν οι γάμοι, με τον Δία να φτιάχνει τη λίστα των καλεσμένων, θεών και θνητών. Άφησε απ' έξω την Έριδα. Θύμωσε αυτή και θέλησε να χαλάσει την γιορτή. Την ώρα που το κέφι είχε ανάψει για τα καλά κι όλοι διασκέδαζαν, έριξε στη μέση της ομήγυρης ένα μήλο που έφερε την επιγραφή «τη καλλίστη» (στην πιο ωραία). Η Ήρα, η Αθηνά και η Αφροδίτη χιμήξαν να το πάρουν, καθεμιά για λογαριασμό της. Άρχισαν να τσακώνονται, οπότε ο Δίας μπήκε στη μέση. Γι' αυτόν, όλα πήγαιναν όπως τα είχε σχεδιάσει. Πρότεινε να καταφύγουν στη διαιτησία, επέλεξε κριτή τον Πάρη κι έβαλε τον Ερμή να τις πάει σ' αυτόν.

Οι τρεις θεές προσπάθησαν να δελεάσουν τον αγνό Πάρη που βρισκόταν στο βουνό Ίδη της Μ. Ασίας, όπου έβοσκε τα κοπάδια του πατέρα του, βασιλιά της Τροίας, Πρίαμου. Η Ήρα του υποσχέθηκε να τον κάνει βασιλιά σ' ολόκληρες την Ασία και την Ευρώπη. Η Αθηνά, να τον κάνει γενναίο και ανίκητο πολεμιστή. Η Αφροδίτη, να του δώσει για γυναίκα την πιο όμορφη της Γης. Ο Πάρης διάλεξε την Αφροδίτη. Οδηγημένος από την θεά της ομορφιάς, έφτασε στη Σπάρτη, όπου τον καλοδέχτηκαν.

Ο Δίας έκανε να χρειαστεί να λείπει στην Κρήτη ο Μενέλαος. Έφυγε, αφήνοντας εντολή στην Ελένη να περιποιηθεί τους ξένους τους. Βοήθησε και η Αφροδίτη και η Ελένη ερωτεύτηκε τον Πάρη. Κλέφτηκαν μέσα στο σκοτάδι της νύχτας. Αφού πρώτα σήκωσαν όσους μπορούσαν να μεταφερθούν από τους θησαυρούς του Μενέλαου. Η Ελένη πήρε μαζί της και την Αίθρα, μητέρα του Θησέα, και την Κλυμένη, κατά μια εκδοχή αδελφή του Λαπίθη, Πειρίθου.

Σύμφωνα με την ισχυρή εκδοχή, το ζευγάρι κατέληξε στην Τροία. Σύμφωνα με άλλες, η Ελένη ποτέ δεν πήγε στην Τροία. Είτε η φουρτούνα τους έριξε στην Αίγυπτο, όπου ο εκεί βασιλιάς έδωσε τον Πάρη και κράτησε την Ελένη ώσπου να πάει ο Μενέλαος να την πάρει, είτε την πήγε εκεί ο Ερμής, ενώ ο Πάρης απήγαγε τελικά ένα σύννεφο που η Ήρα είχε κάνει να μοιάζει στην Ελένη. Όπως και να έγιναν τα πράγματα, το δεύτερο σκέλος του σχεδίου του Δία είχε ολοκληρωθεί. Ο αρχηγός των θεών έστειλε την Ίριδα να ενημερώσει τον Μενέλαο ότι η Ωραία Ελένη του ήταν φευγάτη. Ο πόλεμος με σκοπό τον αφανισμό των ανθρώπων είχε δρομολογηθεί.

Καμιά αμφιβολία δεν υπήρχε ότι όλα αυτά αποτελούσαν σχέδιο του Δία. Άλλωστε, υπάκουαν όλα στον ιερό αριθμό εννέα, αυτόν που περικλείει τρεις τριάδες: Η Ελένη έμεινε κοντά στον Μενέλαο εννιά χρόνια και το έσκασε στον δέκατο, όπως υποδηλώνει το γεγονός ότι, τη μέρα που κλέφτηκε με τον Πάρη, η πανέμορφη μοναδική της κόρη, η Ερμιόνη, ήταν εννέα χρόνων. Από την ημέρα εκείνη ως τη στιγμή που οι Έλληνες θα πατούσαν στην γη της Τρωάδας, θα κυλούσαν άλλα εννέα χρόνια. Κι ακόμα εννέα θα διαρκούσε η πολιορκία της Τροίας που ήταν γραφτό να πέσει τον δέκατο χρόνο. Κι ο Οδυσσέας εννέα χρόνια θα περιπλανιόταν εδώ κι εκεί και μόλις τον δέκατο θα κατόρθωνε να επιστρέψει στην Ιθάκη. Ως τότε, πλήθος γενναίων θα είχε φάει το μαύρο χόμα και η θεία Γη θα είχε ελαφρώσει από το τεράστιο βάρος της.

(protagon.gr, 10.8.2014)

